«Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ
2019թ. համար

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	8
Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	11

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի (Ընկերություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2019թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Ընկերության ֆինանսական վիճակը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական հոսքերը՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության *«Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար»* բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների էթիկայի կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր պարտականություններն այս պահանջներին և էթիկայի միջազգային կանոնագրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհարժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե առկա չէ ղեկավարության՝ Ընկերությունը լուծարելու կամ գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չկա դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով պատճառով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական թերահավատություն: Մենք նաև՝

– հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու համար և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:

– պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Ընկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

– գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:

– եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Ընկերության

անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել Ընկերության կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:

– գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են իրենց հիմքում ընկած գործառնություններն ու իրադարձություններն այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Տիգրան Գասպարյան
Ղեկավար գործընկեր, «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia LLC

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
22 փետրվարի 2020թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	12	158,822,487	135,047,313
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ		2,299,947	-
Ոչ նյութական ակտիվներ		433,270	626,381
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	14	1,048,711	189,476
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		3,766	3,798
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		**162,608,181**	**135,866,968**
Պաշարներ	13	9,988,872	9,866,593
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ		-	110,970
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	15	25,563,949	23,149,085
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	14	518,339	2,839,663
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	16	4,319,294	3,598,618
Ընթացիկ ակտիվներ		**40,390,454**	**39,564,929**
Ընդամենը ակտիվներ		**202,998,635**	**175,431,897**
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ		18,654,221	18,654,221
Լրացուցիչ կապիտալ		39,946,077	39,946,077
Չբաշխված շահույթ		18,316,967	6,552,867
Ընդամենը սեփական կապիտալ	17	**76,917,265**	**65,153,165**
Պարտավորություններ			
Պետական շնորհներ	20	3,526,589	3,759,488
Վարկեր և փոխառություններ	19	48,549,099	59,298,510
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	21	11,243	3,352,522
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	10	5,984,175	5,638,925
Վարձակալության գծով պարտավորություններ		2,288,027	-
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		**60,359,133**	**72,049,445**
Պետական շնորհներ	20	244,146	244,145
Վարկեր և փոխառություններ	19	32,604,316	18,180,456
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	21	32,420,589	19,804,686
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		367,381	-
Վարձակալության գծով պարտավորություններ		85,805	-
Ընթացիկ պարտավորություններ		**65,722,237**	**38,229,287**
Ընդամենը պարտավորություններ		**126,081,370**	**110,278,732**
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		**202,998,635**	**175,431,897**

Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16-ը 2019թ. հունվարի 1-ից՝ օգտագործելով փոփոխված հետընթաց մոտեցումը: Այս մոտեցման համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում և ՖՀՄՍ 16-ը սկզբնապես կիրառելու կուտակային հետևանքը ճանաչվում է չբաշխված շահույթում սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ (տես՝ Ծանոթագրություն 5):

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 11-ից 61-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն 2019թ. համար

հազ. դրամ	**Ծնթգ.**	**2019թ.**	**2018թ.**
Հասույթ	6	194,062,397	181,411,820
Գնված էլեկտրաէներգիա	7	(129,534,211)	(120,950,932)
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայության վճարներ		(8,219,606)	(7,723,029)
Աշխատավարձ		(19,691,176)	(19,260,730)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		(9,888,559)	(8,791,206)
Վերանորոգում և սպասարկում		(1,305,027)	(1,128,098)
Օգտագործված պաշարներ		(1,993,773)	(1,872,555)
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստ	22	(74,814)	(34,392)
Այլ եկամուտ		684,799	688,884
Այլ ծախսեր	8	(5,875,402)	(7,034,513)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		**18,164,628**	**15,305,249**
Ֆինանսական եկամուտ	9	810,684	2,081,647
Ֆինանսական ծախսեր	9	(5,058,591)	(5,368,816)
Զուտ ֆինանսական ծախսեր		**(4,247,907)**	**(3,287,169)**
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		**13,916,721**	**12,018,080**
Շահութահարկի գծով ծախս	10	(2,152,621)	(1,265,043)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար		**11,764,100**	**10,753,037**

Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16-ը 2019թ. հունվարի 1-ից՝ օգտագործելով փոփոխված հետընթաց մոտեցումը: Այս մոտեցման համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում և ՖՀՄՍ 16-ը սկզբնապես կիրառելու կուտակային հետևանքը ճանաչվում է չբաշխված շահույթում սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ (տես՝ Ծանոթագրություն 5):

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2020թ. փետրվարի 22-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Կարեն Հարությունյան
Գլխավոր տնօրեն

Նաիրի Աղամյան
Գլխավոր հաշվապահ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 11-ից 61-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն 2019թ. համար

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Լրացուցիչ կապիտալ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2018թ.	18,654,221	39,946,077	(4,200,170)	54,400,128
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք				
Շահույթ տարվա համար	-	-	10,753,037	10,753,037
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	**-**	**-**	**10,753,037**	**10,753,037**
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	**18,654,221**	**39,946,077**	**6,552,867**	**65,153,165**
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	18,654,221	39,946,077	6,552,867	65,153,165
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք				
Շահույթ տարվա համար	-	-	11,764,100	11,764,100
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	**-**	**-**	**11,764,100**	**11,764,100**
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	**18,654,221**	**39,946,077**	**18,316,967**	**76,917,265**

Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16-ը 2019թ. հունվարի 1-ից՝ օգտագործելով փոփոխված հետընթաց մոտեցումը: Այս մոտեցման համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում և ՖՀՄՍ 16-ը սկզբնապես կիրառելու կուտակային հետևանքը ճանաչվում է չբաշխված շահույթում սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ (տես՝ Ծանոթագրություն 5):

Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն 2019թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթզ.	2019թ.	2018թ.
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Շահույթ տարվա համար		11,764,100	10,753,037
Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով			
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		9,888,559	8,791,206
Արժեզրկումից կորուստ/(արժեզրկման հակադարձում)		74,814	34,392
Վնաս հիմնական միջոցների օտարումից		671,863	135,707
Պաշարների արժեքի նվազեցում		(15,343)	(12,636)
Պետական շնորհների ամորտիզացիա		(232,898)	(240,587)
Զուտ ֆինանսական ծախսեր		4,247,907	3,287,169
Շահութահարկի գծով ծախս		2,152,621	1,265,043
Փոփոխություններ հետևյալ հոդվածներում			
Պաշարներ		(106,936)	(2,504,828)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր		(2,924,493)	2,413,119
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր		2,074,731	(982,575)
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ նախքան շահութահարկի և տոկոսների վճարումը		**27,594,925**	**22,939,047**
Վճարված շահութահարկ		(1,334,000)	(300,000)
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		**26,260,925**	**22,639,047**
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(25,362,408)	(16,266,236)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(45,412)	(322,432)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից		151,576	93,788
Բանկային ավանդների տեղաբաշխում		-	(14,542,997)
Մուտքեր բանկային ավանդներից		-	14,477,800
Ստացված տոկոսներ		23,355	558,041
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական հոսքեր		**(25,232,889)**	**(16,002,036)**
Դրամական հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Մուտքեր փոխառություններից		154,243,915	124,057,600
Փոխառությունների մարում		(149,601,272)	(124,124,026)
Վճարված տոկոսներ		(4,415,605)	(4,678,660)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ դիմաց վճարումներ*		(285,400)	-
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական հոսքեր		**(58,362)**	**(4,745,086)**
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ		**969,674**	**1,891,925**
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի		3,598,618	1,852,297
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքները դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների համար		(248,998)	(145,604)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի	16	**4,319,294**	**3,598,618**

* Տես՝ Ծանոթագրություններ 5 և 29:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 11-ից 61-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16-ը 2019թ. հունվարի 1-ից՝ օգտագործելով փոփոխված հետընթաց մոտեցումը: Այս մոտեցման համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում և ՖՀՄՍ 16-ը սկզբնապես կիրառելու կուտակային հետևանքը ճանաչվում է չբաշխված շահույթում սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ:

Ընկերությունը դասակարգել է՝

- վարձակալության գծով պարտավորության հիմնական մասի դիմաց դրամական միջոցների վճարումները որպես ֆինանսավորման գործունեություն,
- վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսային մասի դիմաց դրամական միջոցների վճարումները որպես ֆինանսավորման գործունեություն՝ համաձայն Ընկերության կողմից ընտրված վճարված տոկոսների ներկայացման պահանջների, և
- կարճաժամկետ վարձավճարները և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալության գծով վարձավճարները որպես գործառնական գործունեություն:

Ընկերությունը չի վերահաշվարկել համադրելի տեղեկատվությունը:

2019թ. ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ծանոթագրություն	Էջ
1. Ներածություն	12
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ	12
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	13
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	13
5. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի փոփոխություններ	14
6. Հասույթ	16
7. Գնված էլեկտրաէներգիա	20
8. Այլ ծախսեր	20
9. Զուտ ֆինանսական ծախսեր	21
10. Շահութահարկ	21
11. Ճշգրտված շահույթը նախքան տոկոսների, մաշվածության և ամորտիզացիայի մասհանումները և հարկումը (ճշգրտված EBITDA)	23
12. Հիմնական միջոցներ	24
13. Պաշարներ	25
14. Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	25
15. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	26
16. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	26
17. Կապիտալ և պահուստներ	27
18. Կապիտալի կառավարում	28
19. Վարկեր և փոխառություններ	29
20. Պետական շնորհներ	34
21. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	34
22. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	35
23. Վարձակալություն	43
24. Ստանձնած հանձնառություններ	44
25. Պայմանական դեպքեր	44
26. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ	45
27. Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցած դեպքեր	46
28. Չափման հիմունքներ	46
29. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր	47
30. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	61

1. Ներածություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ն (Ընկերություն) Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված փակ բաժնետիրական ընկերություն է:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է` Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0047, Արմենակյան փ. 127ա:

Ընկերության հիմնական գործունեությունն է էլեկտրաէներգիայի գնումը, էլեկտրաէներգիայի կարգավորվող բաշխումը և էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը կենցաղային և արդյունաբերական սպառողներին Հայաստանի Հանրապետությունում: Ընկերությունն ունի Հայաստանի Հանրապետության տարածքում էլեկտրաէներգիայի բաշխման բացառիկ լիցենզիա: Էլեկտրաէներգիայի վաճառքի և գնման սակագները սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի (ՀԾԿՀ) կողմից:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը պատկանում է «Տաշիր Կապիտալ» ՓԲԸ-ին (70%) և «Լիորմանդ Հոլդինգս» ՍՊԸ-ին (30%):

Ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է պրն. Սամվել Կարապետյանը: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 26-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Ընկերության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության վերաբերյալ հայտարարություն

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

Այս ֆինանսական հաշվետվություններն իրենցից ներկայացնում են Ընկերության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների առաջին փաթեթը, որտեղ կիրառվել են ՖՀՄՍ 16 *«Վարձակալություններ»* ստանդարտների պահանջները: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի համապատասխան փոփոխությունները ներկայացված են Ծանոթագրություն 5-ում:

(բ) Անընդհատություն

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցում էին ընթացիկ ակտիվները 25,331,783 հազար դրամով: Այնուամենայնիվ, 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար Ընկերության նախքան հարկումը շահույթը և գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերը կազմել են համապատասխանաբար 13,916,721 հազար դրամ և 26,260,925 հազար դրամ, և Ընկերության ղեկավարությունն ակնկալում է շարունակել շահույթ ստանալ և ստեղծել բավարար դրամական հոսքեր հաջորդ տարիներում պարտավորությունները ժամանակին մարելու համար:

Հաշվի առնելով վերը նշված փաստերը՝ ղեկավարությունը գտնում է, որ չկա էական անորոշություն անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու Ընկերության կարողության հետ կապված:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթն է և այս ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նշվում է այլ տեղեկատվություն:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվութունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է Ծանոթագրություն 22-ի (գ) կետում՝ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի հետ կապված:

Իրական արժեքի չափում

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Ընկերությունը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների` հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- *1-ին մակարդակ.* նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չճշգրտվող):
- *2-րդ մակարդակ.* 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն` որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն` գներից ստացվող):
- *3-րդ մակարդակ.* ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործված ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակներում, ապա իրական արժեքի չափումն որպես մեկ ամբողջություն դասակարգվում է իրական արժեքի հիերարխիայի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են ամենացածր մակարդակի տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջ չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև փոխանցումներն Ընկերությունը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարվող ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 22-ում` ֆինանսական գործիքների հետ կապված:

5. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի փոփոխություններ

ՖՀՄՍ 16

Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16 *«Վարձակալություններ»* ստանդարտը 2019թ. հունվարի 1-ից:

Ընկերությունը կիրառել է ՖՀՄՍ 16-ն օգտագործելով փոփոխված հետընթաց մոտեցումը, համաձայն որի ստանդարտը սկզբնապես կիրառելու կուտակային հետևանքը ճանաչվում է չբաշխված շահույթում 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: Համապատասխանաբար, 2018թ. համար ներկայացված համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում, այսինքն` այն ներկայացվում է ինչպես նախկինում` ՀՀՄՍ 17-ի և համապատասխան մեկնաբանությունների համաձայն: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների մանրամասները ներկայացված են ստորև: Բացի այդ, ՖՀՄՍ 16-ի բացահայտման պահանջներն ընդհանուր առմամբ չեն կիրառվել համադրելի տեղեկատվության նկատմամբ:

(ա) Վարձակալության սահմանումը

Նախկինում Ընկերությունը պայմանագրի սկզբում որոշում էր, թե արդյոք համաձայնությունը հանդիսանում էր վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում էր վարձակալություն` ՖՀՄՄԿ Մեկնաբանություն 4 *«Համաձայնություններում վարձակալության առկայության որոշում»* համաձայն: Այժմ Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագիրը

հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն Ծանոթագրություն 29-ի (խ) կետում ներկայացված մոտեցմամբ:

ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս Ընկերությունը որոշել է օգտվել գործնական բնույթի պարզեցումից, որը թույլ է տալիս չվերանայել վարձակալության գործարքների բացահայտման համար նախկինում իրականացված գնահատման արդյունքները: Ընկերությունը ՖՀՄՍ 16-ը կիրառել է միայն այն պայմանագրերի նկատմամբ, որոնք նախկինում որոշակիացվել էին որպես վարձակալության պայմանագրեր: Պայմանագրերը, որոնք չէին որոշակիացվել որպես վարձակալության պայմանագրեր ՀՀՄՍ 17-ի և ՖՀՄՄԿ Մեկնաբանություն 4-ի համաձայն, չեն վերագնահատվել ՖՀՄՍ 16-ի պահանջներին համապատասխանող վարձակալություն բացահայտելու համար: Այդ իսկ պատճառով, ՖՀՄՍ 16-ի վարձակալության սահմանումը կիրառվել է միայն այն պայմանագրերի նկատամամբ, որոնք կնքվել կամ փոփոխվել են 2019թ. հունվարի 1-ին կամ հետո:

(բ) Ընկերությունը՝ որպես վարձակալ

Ընկերությունը վարձակալում է բազմաթիվ ակտիվներ, այդ թվում՝ հողատարածք, գույք և տրանսպորտային միջոցներ: Նախկինում Ընկերությունը վարձակալության պայմանագրերը դասակարգում էր որպես գործառնական վարձակալություն ելնելով իր գնահատումից, թե արդյոք վարձակալության դեպքում Ընկերությանն են փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն՝ Ընկերությունը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ վարձակալության այս պայմանագրերի մի մասի համար, այսինքն՝ վարձակալությունն արտացոլվում է հաշվապահական հաշվեկշռում:

(i) ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն որպես գործառնական վարձակալություն դասակարգված վարձակալություն

Նախկինում հողատարածքի, գույքի և տրանսպորտային միջոցների վարձակալությունն Ընկերությունը դասակարգում էր որպես գործառնական վարձակալություն՝ ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն: ՖՀՄՍ 16-ին անցման ժամանակ վարձակալության այս պայմանագրերը չափվել են մնացած վարձավճարների ներկա արժեքով՝ զեղչված Ընկերության լրացուցիչ փոխառության դրույքով 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ (տես՝ Ծանոթագրություն 5 (դ)(i)): Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է այն գումարով, որը հավասար է վարձակալության գծով պարտավորությանը՝ ճշգրտված վարձակալության գծով կատարած կանխավճարներով կամ հաշվեգրված վարձավճարներով: Ընկերությունը կիրառել է այս մոտեցումը իր բոլոր վարձակալության պայմանագրերի նկատմամբ:

Նախկինում ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն որպես գործառնական վարձակալություն դասակարգված վարձակալության պայմանագրերի նկատմամբ Ընկերությունը կիրառել է մի շարք գործնական բնույթի պարզեցումներ: Մասնավորապես, Ընկերությունը՝

- չի ճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ այն վարձակալությունների համար, որոնց վարձակալության ժամկետը կազմում է մինչև 12 ամիս ստանդարտի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ,
- բացառել է սկզբնական ուղղակի ծախսումներն օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների չափումից սկզբնական կիրառման ամսաթվին:

(գ) Ընկերությունը՝ որպես վարձատու

ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս Ընկերությունից չի պահանջվում կատարել որևէ ճշգրտում վարձակալության այն պայմանագրերի հետ կապված, որոնցում այն հանդես է գալիս որպես վարձատու: Ընկերությունը չունի ենթավարձակալության պայմանագրեր:

(դ) Ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա

(i) Ազդեցությունը ստանդարտին անցնելիս*

ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս Ընկերությունը ճանաչել է ստորև ներկայացված լրացուցիչ իրավունքի ձևով ակտիվները և լրացուցիչ վարձակալության գծով պարտավորությունները:

հազ. դրամ	**1 հունվարի 2019թ.**
Իրավունքի ձևով ակտիվներ – հիմնական միջոցներ	2,350,773
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,350,773

* ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման ազդեցությունը ժամանակաշրջանի շահույթի կամ վնասի վրա ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ի (ա) կետում: ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման ազդեցությունը նախքան տոկոսների, մաշվածության և ամորտիզացիայի մասհանումները և հարկումը շահույթի (EBITDA) վրա ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ում: ՖՀՄՍ 16-ի և ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 29-ի (խ) կետում:

Որպես գործառնական վարձակալություն դասակարգված վարձակալությունների գծով պարտավորությունները չափելիս Ընկերությունը վարձավճարները զեղչել է լրացուցիչ փոխառության դրույքով 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: Կիրառված միջին կշռված դրույքը կազմում է 9.4%:

2019թ. հունվարի 1-ից գործում են մի շարք այլ նոր ստանդարտներ և գործող ստանդարտների փոփոխություններ, որոնք սակայն էական ազդեցություն չունեն Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, բացառությամբ վերը ներկայացված ստանդարտի:

6. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

Ընկերությունը հասույթը հիմնականում ստանում է էլեկտրաէներգիայի կարգավորվող բաշխումից և վաճառքից: Հասույթի այլ աղբյուրները ներառում են էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքներից ստացվող եկամուտը:

Հասույթ	**2019թ.**	**2018թ.**
Հասույթ բաժանորդների հետ պայմանագրերից	192,776,198	180,146,941
Այլ հասույթ		
Էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքներ	1,286,199	1,264,879
Ընդամենը հասույթ	**194,062,397**	**181,411,820**

(բ) Բաժանորդների հետ պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում բաժանորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շրջանների, ծառայությունների հիմնական տեսակների, բաժանորդների տեսակների և հասույթի ճանաչման ժամկետների:

Դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	Իրավաբանական անձիք		Բնակչություն		Ընդամենը	
հազ. դրամ	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.
Էլեկտրաէներգիայի վաճառքի հիմնական աշխարհագրական շրջաններ						
Երևան	51,420,345	47,627,017	34,598,728	32,262,237	86,019,073	79,889,254
Սյունիք	19,459,140	18,503,332	2,878,425	2,763,957	22,337,565	21,267,289
Արարատ	11,966,705	11,577,042	6,799,416	6,332,439	18,766,121	17,909,481
Կոտայք	10,480,287	9,317,101	7,241,915	6,776,009	17,722,202	16,093,110
Արմավիր	6,371,465	6,012,524	6,565,617	6,049,551	12,937,082	12,062,075
Լոռի	6,138,397	4,143,167	4,171,218	4,180,220	10,309,615	8,323,387
Շիրակ	3,074,340	2,914,923	3,843,223	3,925,088	6,917,563	6,840,011
Գեղարքունիք	2,920,130	2,743,471	3,186,295	3,266,291	6,106,425	6,009,762
Արագածոտն	2,516,916	2,401,475	2,584,736	2,499,453	5,101,652	4,900,928
Տավուշ	2,213,823	2,118,193	1,956,422	1,971,195	4,170,245	4,089,388
Վայոց Ձոր	1,020,319	967,927	1,045,067	1,038,874	2,065,386	2,006,801
Այլ	323,269	755,455	-	-	323,269	755,455
	117,905,136	**109,081,627**	**74,871,062**	**71,065,314**	**192,776,198**	**180,146,941**
Ծառայությունների հիմնական տեսակները						
Էլեկտրաէներգիայի վաճառք	117,905,136	109,081,627	74,871,062	71,065,314	192,776,198	180,146,941
Էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքներ	445,080	546,729	841,119	718,150	1,286,199	1,264,879
	118,350,216	**109,628,356**	**75,712,181**	**71,783,464**	**194,062,397**	**181,411,820**
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ						
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ծառայություններ	118,350,216	109,628,356	75,712,181	71,783,464	194,062,397	181,411,820
Հասույթ բաժանորդների հետ պայմանագրերից	**118,350,216**	**109,628,356**	**75,712,181**	**71,783,464**	**194,062,397**	**181,411,820**

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն բաժանորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով պարտավորությունների վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
«Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի» կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	15	23,385,489	21,287,807
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ		(1,964,827)	(1,471,333)

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները վերաբերում են էլեկտրական ցանցին միացնելու համար բաժանորդներից ստացված 1,470,929 հազար դրամ գումարով կանխավճարներին (2018թ-ին՝ 904,034 հազար դրամ), որոնց գծով հասույթը ճանաչվում է էլեկտրաէներգիայի մատակարարման պայմանագրի ժամկետի ընթացքում, և էլեկտրաէներգիայի մատակարարման համար բաժանորդներից ստացված 493,898 հազար դրամ գումարով կանխավճարներին (2018թ-ին՝ 567,299 հազար դրամ):

Ժամանակաշրջանի սկզբում պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ճանաչված 1,056,664 հազար դրամ գումարը ճանաչվել է որպես հասույթ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

Չի տրամադրվել տեղեկատվություն 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այն չկատարված կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնապես ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ ավելի պակաս, ինչպես դա թույլատրվում է ՖՀՄՍ 15-ով:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հասույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հասույթը չափվում է բաժանորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Ընկերությունը ճանաչում է հասույթը, երբ բաժանորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն բաժանորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման քաղաքականություն
Էլեկտրաէներգիայի վաճառք	Ընկերությունը պարտավորվում է բաժանորդներին մատակարարել էլեկտրաէներգիա, և ծախսած էլեկտրաէներգիայի դիմաց վճարները որոշվում են բաժանորդի կողմից ամսվա ընթացքում սպառած էլեկտրաէներգիայի քանակության հիման վրա: Վճարման պայմանները սահմանված են ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի («ՀԾԿՀ») կողմից սահմանված «Էլեկտրական էներգիայի մատակարարման և օգտագործման կանոններով» (ԷՄՕԿ), համաձայն որոնց Ըներությունը պետք է հանրությանը հասանելի միջոցներով տեղադրի էլեկտրաէներգիայի սպառման վերաբերյալ տեղեկատվությունը (ամսական սպառած քանակությունը և վճարման ենթակա ընդհանուր գումարը) յուրաքանչյուր բաժանորդի համար մինչև հաշվետու ամիսը հաջորդող ամսվա 10-ը, որից հետո բաժանորդը պարտավոր է կատարել կանխիկ վճարում 7-օրյա ժամկետում: Զեղչեր չեն տրամադրվում:	Բաժանորդները միաժամանակ ստանում և սպառում են էլեկտրաէներգիայի մատակարարման օգուտները՝ վերջինիս մատակարարմանը զուգընթաց, և Ընկերությունը ծառայության նկատմամբ հսկողությունը փոխանցում է ժամանակի ընթացքում, այդ իսկ պատճառով, իր կատարման պարտականությունները կատարում է և հասույթը ճանաչում է ժամանակի ընթացքում: Փոփոխական արժեքը, որն իրենից ներկայացնում է սպառված էլեկտրաէներգիայի քանակության և գործող սակագների արտադրյալը, որոշվում է յուրաքանչյուր օրացուցային ամսվա վերջում վերցված հաշվիչների ցուցմունքների հիման վրա:
Էլեկտրական ցանցին միացում	Ընկերությունն իրականացնում է բաժանորդներին էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքներ: Վճարման պայմանները սահմանված են ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի («ՀԾԿՀ») կողմից սահմանված «Էլեկտրական էներգիայի մատակարարման և օգտագործման կանոններով», համաձայն որոնց միացման վճարի 50%-ը վճարվում է որպես կանխավճար, իսկ մնացած մասը վճարվում է միացման աշխատանքներն ավարտելուց հետո: Յուրաքանչյուր նախագծի տևողությունը կախված է ցանցի լարվածությունից և չի գերազանցում 270 օրը՝ Կարգավորողի կողմից սահմանված առավելագույն ժամկետի համաձայն:	Էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքների ընթացքում բաժանորդներին ապրանքների կամ ծառայությունների փոխանցում տեղի չի ունենում և, այդ իսկ պատճառով, դրանք դիտարկվում են որպես պայմանագրի կնքման հետ կապված գործողություններ: Այդ իսկ պատճառով, հասույթը ճանաչվում է էլեկտրաէներգիայի մատակարարման պայմանագրի ժամկետի ընթացքում: Ստացված կանխավճարները ներառվում են պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում:

7. Գնված էլեկտրաէներգիա

հազ. դրամ	2019թ.	2018թ.
Էլեկտրաէներգիա բաշխման համար	83,244,608	77,867,844
Առկա հզորություն	46,289,603	43,083,088
	129,534,211	120,950,932

Առկա հզորությունն իրենից ներկայացնում է կարճ ժամանակահատվածում էլեկտրաէներգիայի պահանջարկը բավարարելու համար պահանջվող արտադրական հզորությունը:

8. Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2019թ.	2018թ.
Նվիրատվություններ	916,167	1,809,223
Հավաքագրման դիմաց գանձումներ և բանկային վճարներ	876,008	883,608
Այլ վարչական վճարներ	699,762	737,076
Վնաս հիմնական միջոցների օտարումից	671,863	140,770
Հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի	554,801	774,000
Վարձակալություն (2018թ-ին՝ գործառնական վարձակալություն)	265,625	427,588
Մասնագիտական ծառայություններ	262,470	174,874
Կապի ծառայություն	230,761	233,759
Աշխատակիցների այլ հատուցումներ	230,209	264,933
Անվտանգության ծառայություն	188,903	188,054
Տույժեր և տուգանքներ	127,479	160,313
Գովազդի ծախսեր	126,964	128,504
Գործուղման ծախսեր	107,757	77,969
Փոխադրման ծախսեր	97,441	185,635
Ներկայացուցչական ծախսեր	49,891	52,414
Այլ	469,301	795,793
	5,875,402	7,034,513

9. Զուտ ֆինանսական ծախսեր

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը նկարագրված է Ծանոթագրություն 29-ի (գ) և (թ) կետերում: ՖՀՄՍ 16-ի սկզբնական կիրառման ազդեցությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում:

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ	23,355	542,500
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից	**23,355**	**542,500**
Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	787,329	1,539,147
Ֆինանսական եկամուտ – այլ	**787,329**	**1,539,147**
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ – տոկոսային ծախս	(5,058,591)	(5,368,816)
Տոկոսային ծախսեր – այլ	**(5,058,591)**	**(5,368,816)**
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական ծախսեր	**(4,247,907)**	**(3,287,169)**

Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16-ը 2019թ. հունվարի 1-ից՝ օգտագործելով փոփոխված հետընթաց մոտեցումը: Այս մոտեցման համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում և ՖՀՄՍ 16-ը սկզբնապես կիրառելու կուտակային հետևանքը ճանաչվում է սկզբնական կիրառման ամսաթվին չբաշխված շահույթի սկզբնական մնացորդում (տես՝ Ծանոթագրություն 5):

10. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Ընկերությունը շահութահարկը վճարում է 20% դրույքով (2018թ-ին՝ 20%):

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	1,807,371	1,789,152
Նախորդ տարիներում ավել հաշվարկված հարկի գումար	-	(87,755)
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	345,250	(436,354)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	**2,152,621**	**1,265,043**

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2019թ.		2018թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը	13,916,721	100	12,018,080	100
Շահութահարկ՝ կիրառելի հարկային դրույքով	2,783,344	20	2,403,616	20
Կիրառելի հարկային օրենսդրության փոփոխություն	-	-	(1,166,213)	(10)
Նախորդ տարիներում ավել հաշվարկված հարկի գումար	-	-	(87,755)	(1)
Հարկային դրույքի նվազեցում*	(664,908)	(5)	-	-
Չնվազեցվող ծախսեր	34,185	0	115,395	1
	2,152,621	**15**	**1,265,043**	**10**

* Ճանաչված գումարն իրենից ներկայացնում է ՀՀ օրենսդրության փոփոխությունների համաձայն շահութահարկի 20% դրույքը 18%-ի նվազեցնելու հետևանքը, որը գործում է 2020թ. հունվարի 1-ից:

(գ) Ճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**	**2019թ.**	**2018թ.**	**2019թ.**	**2018թ.**
Հիմնական միջոցներ	-	-	7,269,232	6,948,420	7,269,232	6,948,420
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	413,991	-	413,991	-
Ոչ նյութական ակտիվներ	(96,323)	(117,068)	-	-	(96,323)	(117,068)
Պաշարներ	-	(166,509)	111,697	-	111,697	(166,509)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(784,115)	(474,315)	-	-	(784,115)	(474,315)
Այլ ակտիվներ	(14,864)	(16,655)	-	-	(14,864)	(16,655)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(346,611)	(351,894)	-	-	(346,611)	(351,894)
Վարկեր և փոխառություններ	(141,540)	(183,054)	-	-	(141,540)	(183,054)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	(427,292)	-	-	-	(427,292)	-
Զուտ հարկային (ակտիվներ)/ պարտավորություններ	**(1,810,745)**	**(1,309,495)**	**7,794,920**	**6,948,420**	**5,984,175**	**5,638,925**

(դ) Հետաձգված հարկի մնացորդների փոփոխությունները տարվա ընթացքում

Հետաձգված հարկի մնացորդների բոլոր փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

11. Ճշգրտված շահույթը նախքան տոկոսների, մաշվածության և ամորտիզացիայի մասհանումները և հարկումը (ճշգրտված EBITDA)

Ղեկավարությունը ներկայացրել է տեղեկատվություն ճշգրտված EBITDA-ի վերաբերյալ, քանի որ այն հսկում է այս ցուցանիշը և գտնում է, որ այն տեղին է Ընկերության ֆինանսական արդյունքները հասկանալու համար: Ճշգրտված EBITDA-ն հաշվարկվում է ճշգրտելով տարվա շահույթը՝ բացառելու համար հարկման, զուտ ֆինանսական ծախսերի, մաշվածության, ամորտիզացիայի, արժեզրկումից կորուստների/արժեզրկման հակադարձման, շնորհների ամորտիզացիայի, այլ հատուցումների և այլ ոչ գործառնական կարուստների ազդեցությունը:

Ճշգրտված EBITDA-ն ֆինանսական արդյունքների գնահատման սահմանված ցուցանիշ չէ ՖՀՄՍ համաձայն: Ընկերության կողմից կիրառվող ճշգրտված EBITDA-ի սահմանումը կարող է չհամապատասխանել այլ կազմակերպությունների կողմից կիրառվող նույն վերնագրով ցուցանիշին և դրա հետ կապված բացահայտումներին:

հազ. դրամ	**Ծնթգ.**	**2019թ.***	**2018թ.**
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար		11,764,100	10,753,037
Շահութահարկի գծով ծախս	10	2,152,621	1,265,043
Շահույթ նախքան հարկումը		**13,916,721**	**12,018,080**
Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով			
- Զուտ ֆինանսական ծախսեր	9	4,247,907	3,287,169
- Մաշվածություն	12	9,650,036	8,459,224
- Ամորտիզացիա		238,523	331,982
- Պետական շնորհների ամորտիզացիայի հակադարձում		(232,898)	(240,586)
- Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստներ		74,814	34,392
- Նվիրատվություններ	8	916,167	1,809,223
- Այլ վճարված հատուցումներ		37,766	346,677
- Վնաս հիմնական միջոցների օտարումից		661,647	237,908
Ճշգրտված EBITDA		**29,510,683**	**26,284,069**

* Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16-ը 2019թ. հունվարի 1-ից: Որպես գործառնական վարձակալություն դասակարգված վարձակալությունների նկատմամբ ՖՀՄՍ 16-ի պահանջները կիրառելիս Ընկերությունը ճանաչում է մաշվածություն և տոկոսային ծախսեր՝ գործառնական վարձակալության գծով ծախս ճանաչելու փոխարեն: 2019թ-ին այս վարձակալությունների գծով Ընկերությունը ճանաչել է 147,420 հազար դրամ գումարով մաշվածություն և 211,865 հազար դրամ գումարով լրացուցիչ տոկոսային ծախսեր:

.

12. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հող, շենքեր և կառույցներ	Փոխանցող հարմարանքներ	Սարքավո-րումներ	Փոխադրա-միջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Համակարգչային սարքավորումներ, տնտեսական գույք	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2018թ.	37,717,364	202,130,409	174,575,061	6,808,752	3,802,688	14,896,291	439,930,565
Ավելացումներ	12	201	314	890,042	21,027,924	295,012	22,213,505
Փոխանցումներ	692,214	7,587,633	7,482,397	39,794	(20,297,784)	4,495,746	-
Օտարումներ	(54,782)	(757)	(687,544)	(241,002)	(28,215)	(226,860)	(1,239,160)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	**38,354,808**	**209,717,486**	**181,370,228**	**7,497,586**	**4,504,613**	**19,460,189**	**460,904,910**
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	38,354,808	209,717,486	181,370,228	7,497,586	4,504,613	19,460,189	460,904,910
Ավելացումներ	-	11,380	-	-	33,887,247	120,011	34,018,638
Փոխանցումներ	998,542	15,403,509	8,924,752	32,439	(31,419,625)	6,060,383	-
Օտարումներ	(439,913)	(254,526)	(1,424,435)	(100,962)	(142,300)	(828,718)	(3,190,854)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	**38,913,437**	**224,877,849**	**188,870,545**	**7,429,063**	**6,829,935**	**24,811,865**	**491,732,694**
Մաշվածություն և արժեզրկումից կորուստներ							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2018թ.	(23,921,467)	(160,250,432)	(123,097,825)	(3,962,835)	(41,402)	(7,132,861)	(318,406,822)
Փոխանցումներ	763	(455)	52,695	(2,402)	-	(50,601)	-
Տարվա մաշվածություն	(564,734)	(3,387,135)	(3,209,673)	(605,978)	-	(691,704)	(8,459,224)
Օտարումներ	200	705	628,945	234,332	3,475	140,792	1,008,449
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	**(24,485,238)**	**(163,637,317)**	**(125,625,858)**	**(4,336,883)**	**(37,927)**	**(7,734,374)**	**(325,857,597)**
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	(24,485,238)	(163,637,317)	(125,625,858)	(4,336,883)	(37,927)	(7,734,374)	(325,857,597)
Փոխանցումներ	383	6,942	(54,655)	2,317	-	45,013	-
Տարվա մաշվածություն	(594,260)	(3,986,442)	(3,481,691)	(566,320)	-	(873,903)	(9,502,616)
Օտարումներ	392,476	244,877	1,132,150	98,765	4,782	576,956	2,450,006
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	**(24,686,639)**	**(167,371,940)**	**(128,030,054)**	**(4,802,121)**	**(33,145)**	**(7,986,308)**	**(332,910,207)**
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 1 հունվարի 2018թ.	13,795,897	41,879,977	51,477,236	2,845,917	3,761,286	7,763,430	121,523,743
Առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	13,869,570	46,080,169	55,744,370	3,160,703	4,466,686	11,725,815	135,047,313
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	**14,226,798**	**57,505,909**	**60,840,491**	**2,626,942**	**6,796,790**	**16,825,557**	**158,822,487**

(ա) Ապահովություն

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 9,681,229 հազար դրամ (2018թ-ին՝ 10,285,422 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկերի դիմաց (Ծանոթագրություն 19):

(բ) Կառուցվող հիմնական միջոցներ

2019թ. ընթացքում 3,110,470 հազար դրամ գումարով շինարարական աշխատանքներն իրենցից ներկայացրել են որակավորվող ակտիվ:

Այս շինարարական աշխատանքներին վերաբերող կապիտալացված փոխառության ծախսումները կազմել են 99,897 հազար դրամ (2018թ-ին նման ծախսումներ չեն եղել)՝ 5.2% կապիտալացման դրույքով (2018թ-ին՝ 5.2%):

13. Պաշարներ

հազ. դրամ	2019թ.	2018թ.
Գործառնական պաշարներ	9,317,128	9,112,409
Շինարարական նյութեր և պահեստամասեր	314,047	369,678
Այլ	357,697	384,506
	9,988,872	**9,866,593**

14. Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով

հազ. դրամ	2019թ.	2018թ.
Ոչ ընթացիկ		
Այլ	1,048,711	189,476
	1,048,711	**189,476**
Ընթացիկ		
Կանխավճար նախագծման ծառայությունների և շինարարական աշխատանքների համար	428,191	2,398,057
Այլ	90,148	441,606
	518,339	**2,839,663**

Մնացորդի ընթացիկ մասն իրենից ներկայացնում է էլեկտրաէներգիայի հսկողության և չափման ավտոմատացված համակարգի նախագծման, կառուցման և ներդրման համար կապակցված կողմին տրված կանխավճարը:

15. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Իրավաբանական անձիք	15,863,125	14,596,734
Բնակչություն	11,510,033	10,647,895
Այլ դեբիտորական պարտքեր	1,759,903	1,004,938
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստ	(3,987,669)	(3,956,822)
Այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստ	(407,376)	(327,668)
Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դասում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի	**24,738,016**	**21,965,077**
Ստացվելիք այլ հարկեր	19,930	20,100
Ստացվելիք ԱԱՀ	194,782	112,777
Տրված կանխավճարներ	611,221	1,051,131
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	**25,563,949**	**23,149,085**

16. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Բանկային հաշիվների մնացորդներ (ընթացիկ հաշիվներ)	2,904,600	2,034,225
Կանխիկը ճանապարհին	1,414,694	1,564,393
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում	**4,319,294**	**3,598,618**

Տոկոսադրույքի ռիսկին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 22-ում:

17. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարված, թողարկված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 246,423 սովորական բաժնետոմսից՝ 75,700 դրամ անվանական արժեքով (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 246,423 բաժնետոմս՝ 75,700 դրամ անվանական արժեքով):

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մայր կազմակերպությունը գրավադրել է Ընկերության բաժնետիրական կապիտալում իր 100% բաժնեմասը (2018թ-ին՝ 100%) բանկային վարկի դիմաց (Ծանոթագրություն 19):

(բ) Շահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ընկերության ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով: 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության չբաշխված շահույթը կազմում էր 18,316,967 հազար դրամ (2018թ-ին՝ 6,552,867 հազար դրամ):

(գ) Լրացուցիչ կապիտալ

Լրացուցիչ կապիտալը վերաբերում է հետևյալին.

- 7,207,484 հազար դրամ գումարով հատկացում 2002թ-ին հարկերի և պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների հետ կապված պետական բյուջե վճարվելիք գումարների ապաճանաչման արդյունքում,

- 824,310 հազար դրամ գումարով հատկացում 2002թ-ին ՀՀ կառավարությունից ստացված օգուտների (տարբեր կրեդիտորական պարտքեր հաշվանցելու իրավունք) հետ կապված,

- 31,239,613 հազար դրամ գումարով հատկացում 2002թ-ին էլեկտրաէներգիա բաշխող չորս պետական տարածաշրջանային ընկերությունների դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը փոխանցելու ժամանակ,

- 7,513,477 հազար դրամ և 200,449 հազար դրամ գումարով հատկացումներ 2015թ-ին և 2014թ-ին սկզբնապես իրական արժեքով ճանաչված կապակցված կողմերից ստացված փոխառությունների հետ կապված,

- 3,343,323 հազար դրամ և 3,695,933 հազար դրամ գումարով բաշխում կապակցված կողմերից ստացված փոխառությունների համապատասխանաբար 2017թ-ի և 2016թ-ին վաղաժամ մարման հետ կապված:

18. Կապիտալի կառավարում

Ընկերությունը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն ղեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Ընկերության գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Ընկերության հասույթի և շահույթի շարունակական հսկողության և հիմնականում վարկերի ու փոխառությունների միջոցով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերն Ընկերությունը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

Ստորև ներկայացված է Ընկերության պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Ընդամենը պարտավորություններ	126,081,370	110,278,732
Հանած՝ դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները	4,319,294	3,598,618
Զուտ պարտքը	**121,762,076**	**106,680,114**
Ընդամենը սեփական կապիտալ	76,917,265	65,153,165
Զուտ պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը առ 31-ը դեկտեմբերի	**1.58**	**1.64**

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Ընկերության մոտեցումը չի փոփոխվել:

Ընկերության կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների պահանջներ:

19. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Ընկերության տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արժութային և իրացվելիության ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 22-ում:

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	43,430,861	25,303,347
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ կառավարությունից	5,118,238	5,551,636
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	-	19,743,313
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	-	8,700,214
	48,549,099	**59,298,510**
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	9,012,617	5,563,197
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	8,444,064	11,610,392
Գրավով ապահովված վարկային գիծ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունից	9,188,497	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	4,977,171	40,940
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ կառավարությունից	977,454	961,414
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ ընկերություններից	4,513	4,513
	32,604,316	**18,180,456**
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ	**81,153,415**	**77,478,966**

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառություններ համար գործող պայմանները և մարման ժամկետները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	31 դեկտեմբերի 2019թ. Անվանակ. արժեք	31 դեկտեմբերի 2019թ. Հաշվեկշռ. արժեք	31 դեկտեմբերի 2018թ. Անվանակ. արժեք	31 դեկտեմբերի 2018թ. Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	5.50%	Ցպահանջ	3,363,972	3,363,972	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	ՀՀ դրամ	9.99%	Ցպահանջ	1,611,208	1,611,208	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	ՀՀ դրամ	9.90%	Ցպահանջ	1,928	1,928	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	ՀՀ դրամ	9.0%	2021	63	63	47	47
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	6.0%	2019	-	-	8,201,028	8,201,028
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	5.5%	2019	-	-	4,840,455	4,840,455
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	5.0%	2019	-	-	3,611,959	3,611,959
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	4.3%	2019	-	-	2,772,548	2,772,548
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	4.75%	2019	-	-	232,451	232,451
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	ՀՀ դրամ	10.5%	2020	-	-	118,136	118,136
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	6.75%	2019	-	-	3,026	3,026
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	7.0%	2019	-	-	3,101	3,101
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	6.0%	2019	-	-	1,502	1,502
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	Euribor+3%	2020 Ցպահանջ	8,444,064	8,444,064	17,406,229	17,406,229
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	Libor +3%	2018-2019	-	-	2,904,377	2,904,377
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ ընկերություններից	ՀՀ դրամ	1.0%	Ցպահանջ	4,513	4,513	4,513	4,513
Գրավով ապահոված վարկեր ՀՀ կառավարությունից	Յեն	1.8%	2020-2029	7,720,615	5,740,761	8,508,032	6,153,548
Գրավով ապահոված վարկեր ՀՀ կառավարությունից	Յեն	1.8%	2020-2039	617,061	354,931	646,790	359,502
Գրավով ապահոված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	ԱՄՆ դոլար	Libor + 3.95%	2020-2024	19,305,259	19,060,576	15,620,252	15,433,284
Գրավով ապահոված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	ԱՄՆ դոլար	Libor + 3.95%	2020-2024	19,300,581	19,042,467	15,620,061	15,433,260
Գրավով ապահոված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	Եվրո	Euribor+ 3.95%	2020-2026	7,346,789	7,177,915	-	-
Գրավով ապահոված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	Եվրո	Euribor+ 3.95%	2020-2026	7,239,192	7,162,520	-	-
Գրավով ապահոված վարկային գիծ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունից	Եվրո	Euribor+ 2.75%	2020-2021 Ցպահանջ	9,188,497	9,188,497	-	-
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ				**84,143,742**	**81,153,415**	**80,494,507**	**77,478,966**

Գրավով ապահովված բանկային վարկերի դիմաց գրավադրված է Ընկերության բաժնետոմսերի 100%-ը (տես՝ Ծանոթագրություն 17):

ՀՀ կառավարությունից ստացված գրավով ապահովված վարկերի դիմաց գրավադրված են 9,681,229 հազար դրամ գումարով հիմնական միջոցները (2018թ-ին՝ 10,285,422 հազար դրամ) (տես՝ Ծանոթագրություն 12 (ա)):

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը խախտել էր միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հետ կնքված վարկային պայմանագրերի կովենանտով նախատեսված ընթացիկ հարաբերակցության առավելագույն սահմանաչափը: Փոխատուները համաձայնվել են չպահանջել վարկերի վաղաժամ մարումը: Այդ համաձայնությունը ստանալու ժամկետով պայմանավորված՝ 5,426,631 հազար դրամ գումարով վարկերը ոչ ընթացիկ մասից վերադասակարգվել էին ընթացիկ մասի: Բացի այդ, ընդհանուր 12,205,931 հազար դրամ գումարով վարկերը դասակարգվել էին որպես ըստ պահանջի մարման ենթակա իրացվելիության աղյուսակում՝ Ծանոթագրություն 22-ում:

(բ) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի համադրում

	Պարտավորություններ		Սեփական կապիտալ		Ընդամենը
հազ. դրամ	Վարկեր և փոխառու-թյուններ	Վարձակա-լության գծով պարտավո-րություններ	Բաժնետիրական կապիտալ/ Լրացուցիչ կապիտալ	Չբաշխված շահույթ	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	**77,478,966**	**-**	**18,654,221**	**6,552,867**	**102,686,054**
Ճշգրտում ՖՀՄՍ 16-ի սկզբնական կիրառման պահին՝ առանց հարկերի	-	2,350,773	-	-	2,350,773
Վերահաշվարկված մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	**77,478,966**	**2,350,773**	**18,654,221**	**6,552,867**	**105,036,827**
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	-				
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	154,243,915	-	-	-	154,243,915
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(149,601,272)	-	-	-	(149,601,272)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ դիմաց վճարումներ	-	(73,535)	-	-	(73,535)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	**4,642,643**	**(73,535)**	**-**	**-**	**4,569,108**
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	**(1,057,753)**	**-**	**-**	**-**	**(1,057,753)**
Այլ փոփոխություններ					
Պարտավորությունների հետ կապված փոփոխություններ					
Տոկոսային ծախս	4,846,726	211,865	-	-	5,058,591
Վճարված տոկոսներ	(4,333,057)	(211,865)	-	-	(4,544,922)
Նոր վարձակալություններ	-	96,594	-	-	96,594
Այլ փոփոխություններ	(424,110)	-	-	-	(424,110)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	**89,559**	**96,594**	**-**	**-**	**186,153**
Ընդամենը սեփական կապիտալի հետ կապված այլ փոփոխություններ	**-**	**-**	**-**	**11,764,100**	**11,764,100**
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	**81,153,415**	**2,373,832**	**18,654,221**	**18,316,967**	**120,498,435**

հազ. դրամ	Պարտավորություններ Վարկեր և փոխառություններ	Սեփական կապիտալ Բաժնետիրական կապիտալ/ Լրացուցիչ կապիտալ	Սեփական կապիտալ Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2018թ.	**78,630,341**	**18,654,221**	**(4,200,170)**	**93,084,392**
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված				
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	124,057,600	-	-	124,057,600
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(124,124,026)	-	-	(124,124,026)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	**(66,426)**	**-**	**-**	**(66,426)**
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	**(1,775,105)**	**-**	**-**	**(1,775,105)**
Այլ փոփոխություններ				
Պարտավորությունների հետ կապված փոփոխություններ				
Տոկոսային ծախս	5,368,816	-	-	5,368,816
Վճարված տոկոսներ	(4,678,660)	-	-	(4,678,660)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	**690,156**	**-**	**-**	**690,156**
Ընդամենը սեփական կապիտալի հետ կապված այլ փոփոխություններ	**-**	**-**	**10,753,037**	**10,753,037**
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	**77,478,966**	**18,654,221**	**6,552,867**	**102,686,054**

20. Պետական շնորհներ

հազ. դրամ	2019թ.	2018թ.
Ոչ ընթացիկ		
Օգուտ ՀՀ կառավարությունից ցածր տոկոսադրույքով ստացված վարկից	3,467,397	3,693,470
Այլ	59,192	66,018
	3,526,589	3,759,488
Ընթացիկ		
Օգուտ ՀՀ կառավարությունից ցածր տոկոսադրույքով ստացված վարկից	237,356	237,345
Այլ	6,790	6,800
	244,146	244,145
Ընդամենը պետական շնորհներ	3,770,735	4,003,633

21. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2019թ.	2018թ.
Ոչ ընթացիկ		
Կրեդիտորական պարտքեր կապակցված կողմերից գնված հիմնական միջոցների գծով	11,243	3,098,205
Այլ երկարաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր	-	254,317
	11,243	3,352,522
Ընթացիկ		
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	16,776,200	13,832,099
Կրեդիտորական պարտքեր գնված հիմնական միջոցների գծով	10,382,505	137,040
Բաժանորդներից ստացված կանխավճարներ	1,964,827	1,471,333
Աշխատավարձ	1,406,127	1,330,152
Արձակուրդային վճարների գծով պահուստ	1,149,558	1,156,185
Վճարվելիք այլ հարկեր	611,074	1,202,497
Այլ	130,298	675,380
	32,420,589	19,804,686
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	32,431,832	23,157,208

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժութային և իրացվելիության ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 22-ում:

22. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգումներ և ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին:

(բ) Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Տեսակը	Գնահատման մեթոդը	Նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալները
Վարկեր և փոխառություններ	Զեղչված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ*	Զեղչված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն

* Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, առևտրական կրեդիտորական պարտքերը և վարձակալության գծով պարտավորությունները (2018թ-ին ներառում էին վարկերը և փոխառությունները և առևտրական կրեդիտորական պարտքերը):

(գ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Ընկերությունը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (տես՝ Ծանոթագրություն 22 (գ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (տես՝ Ծանոթագրություն 22 (գ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (տես՝ Ծանոթագրություն 22 (գ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության ռիսկերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար: Ղեկավարությունը կանոնավոր կերպով հաշվետվություններ է ներկայացնում Տնօրենների խորհրդին իր աշխատանքի վերաբերյալ:

Ընկերության ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների և Ընկերության գործունեության փոփոխությունները արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների և կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Ընկերությունը նպատակ ունի ստեղծել հսկողության կանոնակարգված և գործող համակարգ, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ բաժանորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում բաժանորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին:

Ստորև ներկայացված է շահույթում կամ վնասում ֆինանսական ակտիվների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները:

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Բաժանորդների հետ պայմանագրերից առաջացած առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստ/(արժեզրկման հակադարձում)	30,847	72,363
Այլ դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստ/(արժեզրկման հակադարձում)	43,967	(37,971)
	74,814	**34,392**

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Ընկերության ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր բաժանորդի բնութագրերից: Ընկերությունում չի գործում ձևակերպված քաղաքականություն, որը կպահանջեր վերլուծել յուրաքանչյուր նոր բաժանորդի վճարունակությունը: Ընկերությունը չի պահանջում գրավ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով, ինչպես նաև չի պահանջում կանխավճար վաճառքից առաջ: Ընկերությունը սովորաբար դադարեցնում է էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը բաժանորդի կողմից վճարումներ չկատարելու դեպքում:

Պարտքային ռիսկը վերահսկելիս բաժանորդները խմբավորվում են ըստ իրենց պարտքային ռիսկի բնութագրերի՝ ըստ բնակչություն կամ իրավաբանական անձ դասակարգման և պարտքերի ժամկետայնության և վերլուծվում են ժամկետանց վճարումների տեսանկյունից:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված պարտքային ռիսկին իր ենթարկվածությունը սահմանափակելու համար Ընկերությունը անհատ և իրավաբանական անձ հանդիսացող բաժանորդների համար վճարման առավելագույն ժամկետ է սահմանել մեկ ամիսը:

Ստորև ներկայացված է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն՝ ըստ պայմանագրային կողմերի տեսակների:

	Հաշվեկշռային արժեք	
հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Բնակչություն	12,777,574	11,498,662
Իրավաբանական անձիք	10,607,915	9,789,145
	23,385,489	**21,287,807**

Ընկերության բաժանորդներից ոչ մեկը չունի արտաքին պարտքային վարկանիշ: Ընկերության բաժանորդների մեծամասնությունը համագործակցում է Ընկերության հետ ավելի քան 15 տարի՝ 2002թ-ին վերջինիս հիմնադրման պահից, և Ընկերությունը էլեկտրաէներգիայի բաշխման և մատակարարման ծառայությունների լիցենզիա ունեցող միակ ընկերությունն է:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում բաժանորդների համար

Ընկերությունն օգտագործում է պահուստավորման մատրից բոլոր բաժանորդներից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար, որը ներառում է մեծ թվով փոքր գումարով մնացորդներ:

Կորստի մակարդակը հաշվարկվում է «roll rate» մեթոդով, որը հիմված է այն հավանականության վրա, որ դեբիտորական պարտքը կանցնի ժամկետանցությունից մինչ դուրս գրում հաջորդական փուլերով: «Roll rate»-երը հաշվարկվում են առանձին հիմունքով տարբեր սեգմենտներում պարտքային ռիսկին ենթարկվածության համար՝ հիմք ընդունելով պարտքային ռիսկի հետևյալ ընդհանուր բնութագիրը՝ բաժանորդի տեսակը (իրավաբանական անձ կամ անհատ):

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության և բաժանորդներից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ:

31 դեկտեմբերի 2019թ. **հազ. դրամ**	**Կորստի միջին կշռված մակարդակ**	**Համախառն հաշվեկշռային արժեք**	**Կորստի պահուստ**	**Պարտքային առումով արժեզրկված**
Ընթացիկ (ոչ ժամկետանց)	0.3%	21,900,068	70,900	Ոչ
1-30 օր ժամկետանց	4.9%	630,942	30,767	Ոչ
31-90 օր ժամկետանց	12.7%	299,734	37,988	Ոչ
91-180 օր ժամկետանց	19.6%	251,481	49,318	Այո
181-365 օր ժամկետանց	30.1%	370,950	111,508	Այո
Ավելի քան 365 օր ժամկետանց	94.1%	3,919,983	3,687,188	Այո
		27,373,158	**3,987,669**	

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության և բաժանորդներից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ:

31 դեկտեմբերի 2018թ. **հազ. դրամ**	**Կորստի միջին կշռված մակարդակ**	**Համախառն հաշվեկշռային արժեք**	**Կորստի պահուստ**	**Պարտքային առումով արժեզրկված**
Ընթացիկ (ոչ ժամկետանց)	0.3%	19,703,865	60,845	Ոչ
1-30 օր ժամկետանց	5.8%	555,871	32,036	Ոչ
31-90 օր ժամկետանց	11.9%	343,507	40,756	Ոչ
91-180 օր ժամկետանց	20.1%	308,522	61,981	Այո
181-365 օր ժամկետանց	31.9%	370,665	118,198	Այո
Ավելի քան 365 օր ժամկետանց	91.9%	3,962,199	3,643,006	Այո
		25,244,629	**3,956,822**	

Կորստի մակարդակները հաշվարկվում են վերջին երեք տարիների փաստացի պարտքային կորուստների փորձի հիման վրա: Հաշվի առնելով առևտրական դեբիտորական պարտքերի մնացորդների կարճաժամկետ բնույթը (30 օր), Ընկերությունը չի ներառում ապագայամետ տեղեկատվությունը ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկում:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններ

Ստորև ներկայացված է առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխությունները տարվա ընթացքում:

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Մնացորդը առ 1 հունվարի	3,956,822	4,172,395
Դուրսգրված գումարներ	-	(287,936)
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում	30,847	72,363
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**3,987,669**	**3,956,822**

Ընկերությունը դուրս է գրում ավելի քան երեք տարի ժամկետանց առևտրական դեբիտորական պարտքերը:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ուներ 4,319,294 հազար դրամ գումարով կանխիկ ճանապարհին և բանկային հաշիվների մնացորդներ (2018թ-ին՝ 3,598,618 հազար դրամ), որն իրենից ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների գծով: Կանխիկը ճանապարհին և բանկային հաշիվների մնացորդները (ընթացիկ հաշիվներ) պահվում են խոշոր հայկական բանկերում և վճարային կազմակերպություններում, և Ընկերությունը չի ակնկալում, որ այս պայմանագրային կողմերը չեն կատարի իրենց պարտականությունները:

Ընկերության գնահատմամբ ընթացիկ հաշիվների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել հիմնականում վերջիններիս կարճաժամկետ բնույթի պատճառով:

(iii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Ընկերությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Ընկերության մոտեցումն է ապահովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն սովորական և արտասովոր պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Ընկերության հեղինակությունը վտանգելու:

Ընկերությունն ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը, այդ թվում՝ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը ծածկելու համար: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ ողջամտորեն կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները:

Բացի այդ, Ընկերությունն ունի հետևյալ վարկային գիծը.

- Գրավով չապահովված վարկային գիծ 10,000,000 հազար դրամի չափով: 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս վարկային գծի չօգտագործված մասը կազմում էր 8,392,940 հազար դրամ:

Ենթարկվածությունն իրացվելիության ռիսկին

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ներկայացված են համախառն և չզեղչված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսների վճարումները:

31 դեկտեմբերի 2019թ.		Պայմանագրային դրամական հոսքեր						
հազ. դրամ	**Հաշվեկշռ. արժեք**	**Ընդամենը**	**Ցպահանջ**	**Մինչև 2 ամիս**	**2-12 ամիս**	**1-2 տարի**	**2-5 տարի**	**Ավելի քան 5 տարի**
Ֆինանսական պարտավորություններ								
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	8,444,064	8,444,064	8,444,064	-	-	-	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	4,977,171	4,977,171	4,977,171	-	-	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ ընկերություններից	4,513	4,513	4,513	-	-	-	-	-
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ կառավարությունից	6,095,692	9,158,998	-	493,607	489,230	967,954	2,816,910	4,391,297
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	52,443,478	60,846,564	-	2,717,676	9,175,045	12,545,366	31,421,338	4,987,139
Գրավով ապահովված վարկային գիծ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունից	9,188,497	9,188,497	9,188,497	-	-	-	-	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	28,706,373	28,936,598	995,453	15,860,131	11,900,091	-	-	180,923
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,373,832	23,460,420	-	51,037	238,459	251,593	814,868	22,104,463
	112,233,620	145,016,825	23,609,698	19,122,451	21,802,825	13,764,913	35,053,116	31,663,822

31 դեկտեմբերի 2018թ.		Պայմանագրային դրամական հոսքեր						
հազ. դրամ	**Հաշվեկշռ. արժեք**	**Ընդամենը**	**Ցպահանջ**	**Մինչև 2 ամիս**	**2-12 ամիս**	**1-2 տարի**	**2-5 տարի**	**Ավելի քան 5 տարի**
Ֆինանսական պարտավորություններ								
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	20,310,606	20,958,508	-	-	12,092,111	8,866,397	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	19,784,253	20,864,996	-	150,894	890,284	19,823,818	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ ընկերություններից	4,513	4,513	4,513	-	-	-	-	-
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ կառավարությունից	6,513,050	10,125,970	-	499,449	494,608	979,931	2,851,828	5,300,154
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	30,866,544	36,863,828	-	1,921,249	5,608,688	7,166,113	19,276,819	2,890,959
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	19,327,193	19,557,734	921,678	14,981,745	16,156	3,358,892	93,608	185,655
	96,806,159	108,375,549	926,191	17,553,337	19,101,847	40,195,151	22,222,255	8,376,768

Չի ակնկալվում, որ մարման ժամկետների վերլուծությունում ներառված դրամական հոսքերը կարող են առաջանալ նշվածից նշանակալիորեն ավելի վաղ կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարներով:

(iv) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն Ընկերության եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Ընկերությունը չի կիրառում հեջի հաշվառում շահույթի կամ վնասի փոփոխականությունը կառավարելու համար:

Արժութային ռիսկ

Ընկերությունը ենթարկվում է արժութային ռիսկին իր ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթներով արտահայտված փոխառությունների հետ կապված: Այս գործառնություններն հիմնականում իրականացվում են ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և ճապոնական յենով:

Ենթարկվածությունն արժութային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է Ընկերության ենթարկվածությունն արժութային ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտ-ված 2019թ.	Եվրոյով արտահայտ-ված 2019թ.	Յենով արտահայտ-ված 2019թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտ-ված 2018թ.	Եվրոյով արտահայտ-ված 2018թ.	Յենով արտահայտ-ված 2018թ.
Վարկեր և փոխառություններ	(41,467,015)	(31,972,996)	(6,095,692)	(38,614,477)	(32,228,743)	(6,513,050)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	2,688,593	161,178	-	2,004,184	5	-
Համախառն ենթարկվածություն	**(38,778,422)**	**(31,811,818)**	**(6,095,692)**	**(36,610,293)**	**(32,228,738)**	**(6,513,050)**

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.
1 ԱՄՆ դոլար	480.24	483.93	479.70	483.75
1 եվրո	537.46	566.88	537.26	553.65
1 ճապոնական յեն	4.41	4.34	4.39	4.38

Զգայնության վերլուծություն

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի, ճապոնական յենի նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և շահույթի կամ վնասի (առանց հարկերի) վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

հազ. դրամ	Աճ Շահույթ կամ վնաս	Նվազում Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2019թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	3,102,274	(3,102,274)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	2,544,945	(2,544,945)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն յենի նկատմամբ	487,655	(487,655)
31 դեկտեմբերի 2018թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	2,928,823	(2,928,823)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	2,578,299	(2,578,299)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն յենի նկատմամբ	521,044	(521,044)

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխական տոկոսադրույքով պարտք): Ղեկավարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխական տոկոսադրույքների նկատմամբ Ընկերության ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում ղեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշելու համար, թե որ տոկոսադրույքը՝ ֆիքսված թե փոփոխական, ավելի բարենպաստ կլինի Ընկերության համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերության տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

	Հաշվեկշռային արժեք	
հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(13,451,208)	(26,301,816)
Ֆինանսական ակտիվներ	2,693,043	2,007,524
	(10,758,165)	**(24,294,292)**
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(70,076,039)	(51,177,150)
	(70,076,039)	**(51,177,150)**

Մասնավորապես, ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են 11,072,863 հազար դրամ ընդհանուր գումարով ֆիքսված տոկոսադրույքով բանկային վարկերը, որոնց հետ կապված բանկերը հնարավորություն ունեն վերանայել տոկոսադրույքը ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխության դեպքում, և Ընկերությունը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի:

Իրական արժեքի զգայնության վերլուծություն ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների համար

Ընկերությունը չի հաշվառում ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

Դրամական միջոցների զգայնության վերլուծություն փոփոխական տոկոսադրույքով գործիքների համար

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունը 100 բազիսային կետով կավելացներ (կնվազեցներ) շահույթը կամ վնասը (առանց հարկերի) ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ:

	Շահույթ կամ վնաս	
	100 բկ աճ	**100 բկ նվազում**
հազ. դրամ		
2019թ.		
Փոփոխական տոկոսադրույքով գործիքներ	(560,608)	560,608
Դրամական հոսքերի զգայնություն (զուտ)	**(560,608)**	**560,608**
2018թ.		
Փոփոխական տոկոսադրույքով գործիքներ	(409,417)	409,417
Դրամական հոսքերի զգայնություն (զուտ)	**(409,417)**	**409,417**

23. Վարձակալություն

(ա) Վարձակալության պայմանագրեր, որտեղ Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ

Ընկերությունը վարձակալում է հողատարածք էլեկտրական ենթակայանների համար, գրասենյակային շենքեր և պահեստներ, տրանսպորտային միջոցներ և սարքավորումներ: Վարձակալության ժամկետը սովորաբար կազմում է 99 տարի հողատարածքի համար և 1-ից 15 տարի՝ մնացած վարձակալված օբյեկտների համար: Այս բոլոր վարձակալությունները դասակարգվել էին որպես գործառնական վարձակալություններ՝ ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն:

Հողատարածքների բոլոր վարձակալությունների վարձավճարները կախված են կամ հիմքում ընկած ակտիվների կադաստրային արժեքից, կամ հավասար են հողի հարկի գումարին, որոնք չեն արտացոլում վարձակալության շուկայական դրույքների փոփոխությունները, ուստի ամսական վարձավճարները ներառված չեն վարձակալության գծով պարտավորության հաշվարկում:

Վարձակալված գրասենյակային շենքերի և պահեստների մեծամասնության համար սկզբնական պայմանագրային ժամկետը լրացել է, ներկայումս այս օբյեկտները վարձակալվում են անորոշ ժամկետով, և այդ վարձակալությունը ցանկացած պահի կարող է չեղյալ համարվել կողմերից յուրաքանչյուրի կողմից՝ այդ մասին մյուս կողմին 3 ամիս առաջ ծանուցելով (ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթների համաձայն): Վարձակալությունները համարվում են կարճաժամկետ, քանի որ Ընկերությունը չի կատարել վարձակալված օբյեկտների նշանակալի բարելավումներ, և, հետևաբար, չկան այդ պայմանագրերի դադարեցման հետ կապված էական տույժեր: Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ կարճաժամկետ վարձակալությունների հետ կապված:

Տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների մեծ մասի պայմանագրով սահմանված վարձակալության ժամկետը կազմում է 1-ից 3 տարի: Այս վարձակությունները իրենցից ներկայացնում են կարճաժամկետ վարձակալություններ և/կամ փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություններ: Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ այս վարձակալությունների հետ կապված:

Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(i) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

հազ. դրամ	**Հիմնական միջոցներ**
2019թ.	
Մնացորդը առ 1 հունվարի	2,350,773
Տարվա մաշվածության գումար	(147,420)
Ավելացումներ օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներին	96,594
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**2,299,947**

(ii) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

հազ. դրամ	**2019թ.**
2019թ. – Վարձակալություն՝ ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն	
Վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսներ	211,865
Կարճաժամկետ վարձակալություններին վերաբերող ծախսեր	237,296
2018թ. – Գործառնական վարձակալություն՝ ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն	
Վարձակալության գծով ծախս	427,588

(iii) Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարներ

հազ. դրամ	**2019թ.**
Ընդամենը դրամական միջոցների արտահոսք վարձակալությունների գծով	**285,400**

(բ) Վարձակալության պայմանագրեր, որտեղ Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձատու

Ընկերությունը վարձակալությամբ հանձնում է իր հենասյուների, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների մի փոքր մասը: Բոլոր վարձակալությունները դասակարգվում են որպես գործառնական վարձակալություններ վարձատուի տեսանկյունից:

24. Ստանձնած հանձնառություններ

Ընկերությունը կնքում է նոր բաժանորդներին էլեկտրական ցանցին միացնելու մի շարք պայմանագրեր: 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս պայմանագրերի գծով հանձնառությունները կազմում էին 5,469,582 հազար դրամ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 4,749,851 հազար դրամ):

25. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Ընկերությունն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ նաև գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Ընկերության տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Ընկերությունը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Ղեկավարությունը գտնում է, որ Ընկերությունը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում կամ այլ հայցերում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության արդյունքների կամ ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

26. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական վերահսկող կողմ

Ընկերության անմիջական մայր կազմակերպությունը «Տաշիր Կապիտալ» ՓԲԸ-ն է, որը հանդիսանում է նաև Ընկերության վերջնական մայր կազմակերպությունը:

Ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է պրն. Սամվել Կարապետյանը:

Ընկերության վերջնական մայր կազմակերպությունը չի հրապարակում աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվությունները:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում:

հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	931,348	809,594

(ii) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

Ստորև ներկայացված են առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ գործարքների ընդհանուր գումարը և մնացորդները:

	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**	**2019թ.**	**2018թ.**
Գույքի վարձակալություն	(95,337)	(50,004)	(1,050,566)	(4,167)

(գ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
հազ. դրամ	**2019թ.**	**2018թ.**	**2019թ.**	**2018թ.**
Վաճառված էլեկտրաէներգիա				
Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	210,008	1,172,414	27,569	322,526
Վաճառված ապրանքներ				
Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	52,513	293,481	112,320	114,936
Գնված էլեկտրաէներգիա				
Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(19,871,922)	(16,788,272)	(2,900,523)	(1,858,539)
Կանխավճար ապրանքների և ծառայությունների գծով				
Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(5,117,279)	(12,188,077)	518,339	2,871,378
Գնված ապրանքներ և ծառայություններ				
Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(15,885,625)	(12,644,194)	(9,373,143)	(3,588,033)

27. Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

2019թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո «Moody's Investors Service» («Moody's») գործակալության կողմից «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ին տրվել է Ba2 կորպորատիվ ընտանիքի վարկանիշ և պարտազանցման հավանականության Ba2-PD վարկանիշ:

28. Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

29. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Հասույթ

Բաժանորդների հետ պայմանագրերից վերաբերող Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 6-ի (դ) կետում:

(բ) Պետական շնորհներ

Պետական շնորհները սկզբնապես ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ՝ իրական արժեքով, երբ կա հիմնավոր հավաստիացում, որ շնորհները ստացվելու են և որ Ընկերությունը բավարարելու է դրանց կցված պայմանները: Պետական շնորհները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես այլ եկամուտ սիստեմատիկ հիմունքով ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

Ընկերության ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը
- տոկոսային ծախսը,
- ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ վնասը:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը զեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

(դ) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են դրամի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար

արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների ու վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաքվի փոխարժեքով: Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Ընկերությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես աշխատակցի անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(զ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածներին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաքվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Ընկերությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաքվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաքվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Ընկերությունը տվյալ պահին ունի ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ զուտ հիմունքով, կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

(է) Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջինը մուտք՝ առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, արտադրության կամ վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկայիս վայր և առկա վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները:

Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ գնահատված ծախսումները:

(ը) Հիմնական միջոցներ

(i) Ճանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռք բերմանն ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի և աշխատուժի գծով ծախսումները, նախանշած նպատակներով օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ ուղղակիորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, հիմնական միջոցների ապատեղակայման և քանդման, ինչպես նաև դրանց զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման ծախսումները և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Ձեռքբերված համակարգչային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղադրիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված օգուտը և վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ Ընկերություն կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարմանը զուգընթաց:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա գնահատված մնացորդային արժեքը:

Մաշվածությունը որպես կանոն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների ստացման մոդելը: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների նշանակալի մասերի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

• հող, շենքեր և կառույցներ	45-50 տարի
• փոխադրող հարմարանքներ	25 տարի
• սարքավորումներ	25 տարի
• փոխադրամիջոցներ	8 տարի
• համակարգչային սարքավորումներ, տնտեսական գույք	3-8 տարի

Մաշվածության հաշվարկման մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(բ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ճանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Ընկերությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող հոդվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(ii) Դասակարգում և հետագա չափում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Ընկերությունը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեցությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն դասակարգվում որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, ինչպես ներկայացված է վերը, կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Ընկերությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացումը կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապաճանաչման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Ընկերությունը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Ընկերությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Ընկերության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղավճարման գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ փոխհատուցում:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող և հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտը կամ կորուստը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Ընկերությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Ընկերությունը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Ընկերությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառում):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը: Այս դեպքում, Ընկերությունը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Յանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչմանը, Ընկերությունը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման, այսինքն, Ընկերությունը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտումը շահույթում կամ վնասում փոփոխության (կամ փոխանակման) ամսաթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ բանկերի կողմից ֆիքսված տոկոսադրույքների փոփոխությունները ՀՀ ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով բանկերն իրավունք ունի կատարել նման փոփոխություն և Ընկերությունը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի: Տոկոսադրույքի փոփոխությունը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքը Ընկերությունը հաշվառում է կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ընկերությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Ընկերությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները զուտ ստացված վճարներով և զեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից: Եթե փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում փոփոխված պարտավորության մնացած ժամկետի ընթացքում:

(iv) Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Ընկերությունը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Ընկերությունը նաև ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) *Հաշվանցում*

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Ընկերությունը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(ժ) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

(ի) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունը ճանաչում է կորստի պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Ընկերությունն առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Ընկերությունը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Ընկերության անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը: Ապագայամետ տեղեկատվությունը չի ներառվում ֆինանսական ակտիվների կարճաժամկետ բնույթի պատճառով:

Ընկերությունը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Ընկերությունը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ բաժանորդն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականություններն Ընկերության նկատմամբ, կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 365 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում կազմակերպությունը ենթարկված է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված պարտքային կորուստների գնահատականը: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասուրդների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան Ընկերությանը հասանելիք դրամական հոսքերի և Ընկերության կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունը):

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի կարճ ժամկետի պատճառով ակնկալվող պարտքային կորուստները չեն զեղչվում:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- բաժանորդի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է՝ պարտազանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- Ընկերության կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Ընկերությունը այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ բաժանորդը կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ Ընկերությունը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Իր բաժանորդների համար Ընկերությունը կիրառում է համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս գրելու քաղաքականություն ֆինանսական ակտիվի ավելի քան երեք տարի ժամկետանց լինելու դեպքում՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ ակտիվների գծով գումարների փոխհատուցման անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը: Ընկերությունը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված Ընկերության ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) *Ոչ ֆինանսական ակտիվներ*

Ընկերության ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսումները: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը զեղչվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով զեղչման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին հատուկ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորի (միավորների խմբի) ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցնելու նպատակով արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է համամասնորեն:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու համար, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(ը) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ներկա պահին ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են զեղչելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը զեղչման մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Զեղչի գծով ծախսը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(խ) Վարձակալություն

Ընկերությունը կիրառել է ՖՀՄՍ 16-ն օգտագործելով փոփոխված հետընթաց մոտեցումը և, այդ իսկ պատճառով, համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել և շարունակվում է ներկայացվել ՀՀՄՍ 17 և ՖՀՄՄԿ մեկնաբանություն 4 պահանջների համաձայն: ՀՀՄՍ 17 և ՖՀՄՄԿ մեկնաբանություն 4 պահանջների համաձայն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունն առավել մանրամասն բացահայտվում է առանձին:

2019թ. հունվարի 1-ից կիրառվող քաղաքականություն

Պայմանագրի սկզբում Ընկերությունը գնահատում է, արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը: Գնահատելու համար, թե արդյոք պայմանագրով փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը, Ընկերությունն օգտագործում է ՖՀՄՍ 16-ի վարձակալության սահմանումը: Այս քաղաքականությունը կիրառելի է 2019թ. հունվարի 1-ին կամ հետո կնքված պայմանագրերի համար:

(i) Ընկերությունը՝ որպես վարձակալ

Ընկերությունը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապատեղակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությունը Ընկերությանը չի փոխանցում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում է, որ Ընկերությունը կիրագործի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում հիմնական միջոցների համար:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ Ընկերության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Ընկերությունը որպես զեղչման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Ընկերությունը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- գումարները, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- գնման օպցիոնի իրագործման գինը, եթե Ընկերությունը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե Ընկերությունը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե Ընկերությունը խելամտորեն համոզված չէ, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների Ընկերության գնահատականի փոփոխություն, եթե Ընկերությունը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ էության հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները և վարձակալության գծով պարտավորություններն Ընկերությունը ներկայացնում է առանձին՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների համար: Այս վարձակալությունների հետ կապված վարձավճարներն Ընկերությունը ճանաչում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն՝ փոփոխուն վարձավճարները, որոնք կախված չեն ինդեքսից կամ դրույքից, օրինակ՝ չեն արտացոլում շուկայական դրույքների փոփոխությունները, չպետք է ներառվեն վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ: Մունիցիպալ կամ դաշնային հողատարածքների վարձակալությունների հետ կապված, որոնց դեպքում

վարձավճարները հիմնված են հողատարածքի կադաստրային արժեքի վրա և չեն փոխվում մինչև այդ արժեքի կամ կիրառելի դրույքների (կամ այդ երկուսի) հաջորդ վերանայումն իրավասու մարմինների կողմից, Ընկերությունը որոշել է, որ ներկայումս կիրառվող վերանայման մեխանիզմի համաձայն վարձակալվող հողատարածքների վարձավճարները չեն կարող դիտարկվել ոչ որպես փոփոխուն վարձավճարներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, ոչ էլ որպես ըստ էության հաստատուն վարձաճարներ, և այդ իսկ պատճառով, ներառված չեն վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ:

(ii) Ընկերությունը՝ որպես վարձատու

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում Ընկերությունը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Երբ Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձատու, ապա այն վարձակալության սկզբում որոշում է, թե արդյոք վարձակալությունը հանդիսանում է ֆինանսական թե գործառնական վարձակալություն:

Վարձակալությունը դասակարգելու համար Ընկերությունն ընդհանուր գնահատում է, թե արդյոք վարձակալությունով փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, որի դեպքում վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական վարձակալություն, իսկ հակառակ դեպքում՝ որպես գործառնական վարձակալություն: Որպես այս գնահատման մաս՝ Ընկերությունը դիտարկում է որոշ հայտանիշներ, օրինակ՝ թե արդյոք վարձակալության ժամկետը ներառում է ակտիվի տնտեսական ծառայության մեծ մասը:

Գործառնական վարձակալության գծով ստացված վարձավճարները Ընկերությունը ճանաչում է որպես եկամուտ գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ որպես «այլ հասույթի» մաս:

Որպես կանոն, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, որն Ընկերությունը կիրառում էր համադրելի ժամանակաշրջանում, չէր տարբերվում ՖՀՄՍ 16-ով նախատեսված քաղաքականությունից:

Նախքան 2019թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Նախքան 2019թ. կնքված պայմանագրերի համար Ընկերությունը որոշում էր, թե արդյոք համաձայնությունը հանդիսանում էր վարձակալություն կամ պարունակում էր վարձակալություն գնահատելով՝

- արդյոք համաձայնության կատարումը կախված էր որոշակի ակտիվի կամ ակտիվների օգտագործումից,
- արդյոք համաձայնությունը փոխանցում էր օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը:

Համաձայնությունը փոխանցում էր օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը, եթե բավարարվում էր ստորև նշված պայմաններից որևէ մեկը.

- գնորդը հնարավորություն կամ իրավունք ուներ կառավարելու ակտիվը՝ ստանալով կամ վերահսկելով այդ ակտիվի արտադրանքի ավելի քան ոչ նշանակալի մասը,
- գնորդը հնարավորություն կամ իրավունք ուներ վերահսկելու հիմքում ընկած ակտիվի ֆիզիկական հասանելիությունը՝ ստանալով կամ վերահսկելով այդ ակտիվի արտադրանքի ավելի քան ոչ նշանակալի մասը, կամ

- փաստերն ու հանգամանքները ցույց էին տալիս, որ շատ փոքր է հավանականությունը, որայլ կողմեր կստանան ակտիվի արտադրանքի ավելի քան ոչ նշանակալի մասը, և միավորի գինը, ոչ ֆիքսված էր՝ ըստ արտադրանքի միավորի, ոչ էլ հավասար է մեկ միավոր արտադրանքի ընթացիկ շուկայական գնին:

(i) Ընկերությունը՝ որպես վարձակալ

Համադրելի ժամանակաշրջանում բոլոր վարձակալության պայմանագրերի շրջանակում պահվող ակտիվները դասակարգվել են որպես գործառնական վարձակալությամբ վարձակալված ակտիվներ և չեն ճանաչվել Ընկերության կողմից ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Գործառնական վարձակալության գծով կատարած վարձավճարները ճանաչվել են շահույթում կամ վնասում գծային հիմունքով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում: Ստացված վարձակալության խրախուսումները ճանաչվել են որպես վարձակալության գծով ընդհանուր ծախսի անբաժանելի մաս՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

(ii) Ընկերությունը՝ որպես վարձատու

Երբ Ընկերությունը հանդես էր գալիս որպես վարձատու, ապա այն վարձակալության սկզբում որոշում էր, թե արդյոք վարձակալությունը հանդիսանում էր ֆինանսական թե գործառնական վարձակալություն:

Վարձակալությունը դասակարգելու համար Ընկերությունն ընդհանուր գնահատում էր, թե արդյոք վարձակալությունով փոխանցվում էին հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, որի դեպքում վարձակալությունը դասակարգվում էր որպես ֆինանսական վարձակալություն, իսկ հակառակ դեպքում՝ որպես գործառնական վարձակալություն: Որպես այս գնահատման մաս՝ Ընկերությունը դիտարկում էր որոշ հայտանիշներ, օրինակ՝ թե արդյոք վարձակալության ժամկետը ներառում էր ակտիվի տնտեսական ծառայության մեծ մասը:

30. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2019թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Ընկերությունը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

Ստորև ներկայացված փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանություններն ըստ ակնկալիքների էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- *Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին հղումների փոփոխություններ ՖՀՄՍ ստանդարտներում*
- *«Բիզնես» տերմինի սահմանում (ՖՀՄՍ 3-ի փոփոխություններ)*
- *«Էական» տերմինի սահմանում (ՀՀՄՍ 1-ի և ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ)*
- *ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր»*